პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

თბილისის უნივერსიტეტი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის, რექტორატის, კომკავშირის კომიტეტის, ადგილკომისა და პროფკომის ორგანო

ТБИЛИСИС УНИВЕРСИТЕТИ — Орган Парткома, Ректората, Комитета ЛКСМ, Месткома и Профкома Тбилисского Государственного Университета

№ 36 (350)
9 დეკემბერი, შაბათი, 1961 წ.
ფასი 2 კაპ.

ფილოლოგიის ფაკულტეტის ჟურნალისტიკის განყოფილების IV კურსის ფრიადოსანი სტუდენტი გელა ხაითიძე უნივერსიტეტის სამკითხველო დარბაზში ემზადება ზამთრის საგამოცდო სესიებისათვის.

ფოტო ზ. რუხიასი

საბჭოთა კონსტიტუცია

25 წლის წინათ, 1936 წლის 5 დეკემბერს საკავშირო საბჭოების საგანგებო VIII ყრილობამ დაამტკიცა სსრ კავშირის ახალი კონსტიტუცია.

კონსტიტუცია სახელმწიფოს ძირითადი კანონია, იგი პოლიტიკური ხასიათის დოკუმენტია და ასახავს საზოგადოების კლასობრივ ძალთა თანაფარდობას.

კონსტიტუცია ახდენს იმ კლასის ან კლასების ნება-სურვილის იურიდიულ ფიქსირებას, დაკანონებას, რომელთა ხელშიაც არის ფაქტიური ძალაუფლება, ამიტომ, ბუნებრივია, ამა თუ იმ სახელმწიფოში პროლეტარული რევოლუციის შემდეგ ბურჟუაზიული კონსტიტუცია იურიდიულ ძალას კარგავს. ახალი ტიპის სახელმწიფოს, პროლეტარიატის დიქტატურას თავისი შესატყვისი კონსტიტუცია ესაჭიროება.

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მონაპოვართა სრული იურიდიული ასახვა, მისი საკანონმდებლო წესით განმტკიცება მოხდა პირველი სოციალისტური ტიპის კონსტიტუციით. ასეთ ისტორიულ დოკუმენტს წარმოადგენს რსფსრ-ს კონსტიტუცია, რომელიც დამტკიცებულ იქნა საბჭოების ყრილობაზე 1918 წლის 10 ივლისს.

საბჭოთა სახელმწიფოს პირველი კონსტიტუცია შემუშავებულ იქნა ვ. ი. ლენინის მითითებათა მეთვალყურეობით. ამ კონსტიტუციის ძირითადი პრინციპები სახელები აღმოჩნდა შემდეგში აღმოცენებულ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკებისათვის, ცოტა უფრო გვიან ევროპისა და აზიის სახალხო დემოკრატიული ქვეყნებისთვისაც. მის პრინციპებს გვერდს ვერ აუქცევენ მომავალში ახლადაღმოცენებული სოციალისტური რესპუბლიკებიც.

ნათქვამი, რასაკვირველია, იმას არ ნიშნავს, რომ თითქოს სოციალისტურ რევოლუციას სტანდარტული ხასიათი აქვს, ან რევოლუციის შედეგების ფიქსირებაც ერთსა და იგივე რეცეპტით ხდება. პირიქით, კონსტიტუცია არის ყველა კონკრეტულ პირობებში ქვეყნის შინაგანი და საგარეო პირობების პროდუქტი. აქ ჩვენ მხედველობაში გვაქვს ის ძირითადი ნიშნები, რაც, მიუხედავად კაპიტალიზმიდან სოციალიზმში გადასვლის ფორმათა ან პროლეტარიატის დიქტატურის სახელმწიფოებრივ ფორმათა სხვადასხვაობისა, აუცილებელი დამახასიათებელია ახალი ტიპის ყველა სახელმწიფოსათვის.

საბჭოთა პირველმა კონსტიტუციამ იმოქმედა შვიდი წელი, მის შემდეგ საფუძველი გახდა რსფსრ-ს მეორე (1925 წლის 11 მაისის) კონსტიტუციის მიღება, ასევე — მეორე კონსტიტუციების მიღება სხვა სოციალისტურ რესპუბლიკებში. ამ შემთხვევაში სოციალისტურ რესპუბლიკებში საზოგადოების კლასობრივ ძალთა თანაფარდობა კი არ შეიცვალა, არამედ სსრ კავშირის შექმნამ გამოიწვია მათი უფლებრივი მდგომარეობის შეცვლა. (სსრკ პირველი კონსტიტუცია მიღებულ იქნა საკავშირო საბჭოების II ყრილობის მიერ 1924 წლის 31 იანვარს).

დასახელებული კონსტიტუციები წარმოადგენენ საბჭოთა სახელმწიფოს განვითარების პირველი ფაზის კონსტიტუციებს. მათი დაცვით, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით, ჩვენი ქვეყნის მშრომელებმაააგეს კომუნისტური საზოგადოების პირველი ფაზა — სოციალიზმი.

1936 წლის კონსტიტუცია წარმოადგენს გამარჯვებული სოციალიზმის ქვეყნის კონსტიტუციას. მისი არსებობა დამყარებულია მუშათა და გლეხთა კლასების მტკიცე კავშირზე. საბჭოთა კონსტიტუციით დაცულია თანმიმდევრული სოციალისტური დემოკრატიზმის პრინციპები.

25 წლის მანძილზე ჩვენმა ქვეყანამ უდიდეს წარმატებებს მიაღწია; როგორც ცნობილია, უკანასკნელ წლებში ჩვენს ქვეყანაში მრავალი მნიშვნელოვანი ღონისძიება იქნა განხორციელებული მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის, განათლებისა და სხვა დარგებში. ასეთი ღონისძიებანია: მრეწველობისა და მშენებლობის მართვის ორგანიზაციის შემდგომი სრულყოფა (1957 წ.), საკოლმეურნეო წყობილების შემდგომი განვითარება და მანქანა-ტრაქტორთა სადგურების რეორგანიზაცია (1958 წ.), ცხოვრებასთან სკოლის კავშირის განმტკიცება და ჩვენს ქვეყანაში სახალხო განათლების სისტემის შემდგომი განვითარება (1959 წ.) და ა. შ.

ნ. ს. ხრუშჩოვი სკკპ ცენტრალური კომიტეტის საანგარიშო მოხსენებაში პარტიის XXII ყრილობაზე აღნიშნავს, რომ ექვსი უკანასკნელი წლის განმავლობაში ფოლადის გამოდნობა გადიდდა 26 მილიონი ტონით, რაც აღემატება ფოლადის მთელ წლიურ წარმოებას ინგლისში, ნავთობის მოპოვება გაიზარდა 95 მილიონი ტონით — ანუ, სხვანაირად რომ ვთქვათ, შეიქმნა ხუთი ახალი ბაქო, ელექტროენერგიის წარმოება გაიზარდა 175 მილიარდი კილოვატსაათით, ე. ი. ჩვენ თითქოს მოგვემატა 50 ისეთი ელექტროსადგური, როგორიც ვ. ი. ლენინის სახელობის დნეპრჰესია.

დიდ წარმატებებს მივაღწიეთ სოფლის მეურნეობის დარგში, მნიშვნელოვანი შედეგი მოგვცა ათეული მილიონობით ჰექტარი ყამირი მიწების ათვისებამ. იხილავს რა ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკაში მომხდარ ცვლილებებს, ნ. ს. ხრუშჩოვი ამ მოხსენებაში დაასკვნის, რომ „შვიდწლიანი გეგმის შესრულება მიიყვანს ჩვენს სამშობლოს ისეთ მიჯნასთან, როცა უკვე მცირე დრო იქნება საჭირო იმისათვის, რომ გავუსწროთ შეერთებულ შტატებს ეკონომიკის დარგში“.

რაც შეეხება კულტურის სფეროს, საბჭოთა კავშირს უდიდესი მიღწევები აქვს. სსრკ მოსახლეობის მეოთხედი სწავლობს ჩვენი ქვეყნის ყველა სახეობის სასწავლებელში. მარტო უმაღლეს სასწავლებლებში დღეისათვის 2.600 ათასი კაცი სწავლობს. სსრ კავშირში ამჟამად 4.000 სამეცნიერო დაწესებულებაა. საბჭოთა მეცნიერებამ კოსმოსის დაპყრობით მსოფლიო განაცვიფრა.

მიმდინარე ეტაპზე ჩვენი ქვეყნის მთავარი ნიშანია სოციალიზმის გასვლა ერთი ქვეყნის ფარგლებიდან და მისი გადაქცევა მსოფლიო სისტემად. ამავე დროს ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმმა სრულიად და საბოლოოდაც გაიმარჯვა. ამჟამად ჩვენ ვიმყოფებით კომუნიზმის გაშლილი მშენებლობის პერიოდში. ეს არის ჩვენი ქვეყნის განვითარების ახალი ეტაპი.

სსრ კავშირში პროლეტარიატის დიქტატურამ შინაგანი განვითარების ამოცანების თვალსაზრისით ამოწურა თავისი ისტორიული მისია და გარდაიქმნა საყოველთაო სახალხო სახელმწიფოდ; ამ ვითარებაში პარტიის ახალი პროგრამა, რომელიც კომუნიზმის მშენებლობის დიადი ქარტიას წარმოადგენს, ასახავს ამოცანებს სახელმწიფო აპარატის კომუნისტური თვითმმართველობების შექმნის, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების როლის ზრდისა და სოციალისტური დემოკრატიზმის შემდგომი გაფართოების დარგში. „პარტიას საჭიროდ მიაჩნია — ჩაწერილია პროგრამაში — გააუმჯობესოს სახალხო წარმომადგენლობის ფორმები და განავითაროს საბჭოთა საარჩევნო სისტემის დემოკრატიული პრინციპები“. პროგრამა მოითხოვს ადგილობრივი საბჭოებისა და მათი მუდმივი კომისიების უფლებების გაზრდას, უმნიშვნელოვანესი კანონპროექტების საყოველთაო სახალხო კენჭის საყრელად (რეფერენდუმი) გამოტანას, საბჭოს სესიების მუშაობისათვის საჯარო ხასიათის მიცემას, სახელმწიფოს ფასიანი აპარატის დროდადრო შემცირებას, სახელმწიფო ორგანოთა ფუნქციების თანდათანობით საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისათვის გადაცემას და ა. შ. ამასთან დაკავშირებით მომწიფდა პირობები სსრ კავშირის 1936 წლის კონსტიტუციაში ცვლილებების შეტანისა და გაშლილი კომუნისტური მშენებლობის ამ ახალი ეტაპებისათვის შესაბამისი კონსტიტუციის შემუშავებისა. პარტიის რიგგარეშე XXI ყრილობაზე თავის მოხსენებაში ნ. ს. ხრუშჩოვმა აღნიშნა: „თანამედროვე პირობებში, როცა ჩვენი ქვეყანა შედის თავისი განვითარების ახალ, უმნიშვნელოვანეს პერიოდში, მომწიფდა საკითხი, რომ საჭიროა ზოგიერთი ცვლილება და დამატება შევიტანოთ სსრ კავშირის კონსტიტუციაში. კონსტიტუციის მიღების დროიდან გავიდა 20 წელზე მეტი, რომლებიც აღსავსეა მსოფლიო ისტორიული მნიშვნელობის მოვლენებით... საშინაო ცხოვრებისა და საერთაშორისო მდგომარეობაში მომხდარი ყველა ეს უდიდესი ცვლილება უნდა აისახოს და კანონმდებლობის წესით დამკვიდრდეს საბჭოთა კავშირის კონსტიტუციაში — ჩვენი სახელმწიფოს ძირითად კანონში“. პარტიის XXII ყრილობაზე კიდევ უფრო გარკვევით ითქვა კონსტიტუციაში ცვლილებათა შეტანისა და ახალი კონსტიტუციის მიღების შესახებ.

საბჭოთა ხალხი, შეიარაღებული მარქსიზმ-ლენინიზმის მოძღვრებით, მკიდროდ დარაზმულია თავისი, ნამდვილად სახალხო პარტიის, ლენინის პარტიის ირგვლივ და „მეოცე საუკუნის კომუნისტური მანიფესტის“, ანუ საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ახალი პროგრამით ნაჩვენები გზით აგებს კომუნიზმს, ხვალინდელ ბედნიერ დღეს.

დოცენტი გ. ერემოვი.

ისტორიკოსები მუშაობენ სადიპლომო შრომებზე

ისტორიის ფაკულტეტის V კურსის სტუდენტები დიდი ხანია გულმოდგინედ შეუდგნენ სადიპლომო შრომებზე მუშაობას. განსაკუთრებით აღსანიშნავია შუა საუკუნეების ისტორიის ჯგუფის სტუდენტების ნაყოფიერი მუშაობა სადიპლომო შრომებზე. სტუდენტებმა ზ. გამყრელიძემ, ი. ხუხუნაშვილმა, დ. ბერიძემ, თ. ქვლიძემ, ლ. ჭინჭიხაშვილმა სადიპლომო შრომებად აირჩიეს ისეთი მნიშვნელოვანი თემები, როგორიცაა „თომას მორი და მისი უტოპია“, „პირველი ჯვაროსნული ლაშქრობა და მისი გამომწვევი მიზეზები“, „ძველი გერმანელების საზოგადოებრივი წყობა ცეზარისა და ტაციტის მიხედვით“ და სხვ. იგივე ითქმის კურსის ყველა სტუდენტზე, რომლებიც დროულად შეუდგნენ სადიპლომო შრომებზე მუშაობას.

ისტორიის ფაკულტეტის V კურსის სტუდენტები თავიანთი პროფესორ-მასწავლებლების ხელმძღვანელობით ყველაფერს გააკეთებენ იმისათვის, რომ დროზე წარადგინონ სადიპლომო შრომები კათედრაზე.

დავით ბერიძე,
ისტორიის ფაკულტეტის V კ. სტუდენტი.

ჩვენი პარტიული ჯგუფი

სკკპ XXII ყრილობის მიერ დასახული სამეცნიერო-პედაგოგიური ამოცანების განხორციელებისათვის უნივერსიტეტის პარტიული ორგანიზაციის ყველა რგოლთან ერთად წარმატებით იბრძვის ისტორიის ფაკულტეტის IV კურსის პარტიული ჯგუფი.

ჩვენმა პარტიულმა ჯგუფმა, რომელიც 9 კომუნისტისაგან შედგება, მიზნად დაისახა აქტიურად იბრძოლოს კურსის სტუდენტების მიერ მაღალი აკადემიური მაჩვენებლების, შეგნებული დისციპლინის განმტკიცებისა და საზოგადოებრივ-ორგანიზაციული დავალებების კეთილსინდისიერად შესრულების საქმეში წარმატებათა მოპოვებისათვის.

პარტიული ჯგუფის წინაშე მდგარი ამოცანების წარმატებით განხორციელების საწინდარია კომუნისტების ავანგარდული როლი კურსის ახალგაზრდებსა და, საერთოდ, ფაკულტეტის სტუდენტთა შორის.

იმისათვის, რომ სწორად წარიმართოს პარტიული ჯგუფის მუშაობა, ფაკულტეტის პარტიული ბიუროს მიერ დასახულ ამოცანათა გადასაჭრელად ვადგენთ გეგმას; თვეში ორჯერ ვაწყობთ პარტიული ჯგუფის კრებას, მაგრამ ზოგჯერ, საჭიროების შესაბამისად, მეტჯერაც ვიკრიბებით და ვმსჯელობთ მტკივნეულ საკითხებზე. მტკივნეული საკითხები კი, რომლებიც წარმატებებთან ერთად თან სდევს კურსის ცხოვრებას, არის ლექცია-სემინარების ხშირი გაცდენა სტუდენტების მიერ, მოუმზადებელი გამოცხადება სემინარებზე და სხვ. შეკრებებზე ხშირად ვისწრებთ კურსის ალკკ და პროფკავშირის აქტივს. ჯგუფში ჩატარებული მუშაობის აღრიცხვას ვაწარმოებთ სპეციალურ რვეულში.

პარტიული ჯგუფისა და, საერთოდ, კურსის წინაშე დასახული ამოცანების განხორციელებაში დახმარებას გვიწევს ფაკულტეტის პარტბიურო (მდივანი გ. შველიძე) და მხარში გვიდგას კურსის კომკავშირული და პროფკავშირული აქტივი.

პარტჯგუფის აქტიური წევრები არიან: ო. ფხაკაძე, ბ. გიორხელიძე (პარტბიუროს წევრები), ი. ნემსაწვერიძე (ალკკ კომიტეტის მდივნის მოადგილე), ნ. ზაქარიაძე (პროფკომის წევრი), გ. ნასარიძე და სხვ.

ჩვენს მუშაობას ახლავს ნაკლოვანებებიც: ზოგი სტუდენტი აცდენს ლექცია-სემინარებს, აგვიანებს, ლექციებიდან იპარება, საზოგადოებრივ დავალებებს თავს არიდებს და ა. შ. ამაში ბრალი მიუძღვის ზოგიერთ კომუნისტსაც, რომლებიც თავიანთი პირადი მაგალითით ხშირად ვერ აღაფრთოვანებენ ჩვენს სტუდენტებს. ზოგიერთი კომკავშირელი და პროფკავშირელი აქტივისტი ხშირად თითქოსდა ორგანიზაციული დავალებების გამო აცდენს ლექციებს, მათ ავიწყდებათ, რომ ისინი აირჩიეს ხელმძღვანელ ორგანოებში არა იმისათვის, რომ გაყოყოჩდნენ, არამედ იმისათვის, რომ მტკიცედ იბრძოლონ კურსისა და ფაკულტეტის წარმატებისათვის და თავიანთი პირადი მაგალითით გახდნენ ტონის მიმცემნი სტუდენტებისათვის.

ჩვენი კურსი თავისი პარტიული ჯგუფით, კომკავშირული და პროფკავშირული აქტივით ყველაზე მრავალრიცხოვანია ფაკულტეტზე და თუ ყველა მათგანი მოწოდების სიმაღლეზე იქნება, მაშინ დეკანატისა და პარტიული ბიუროს მიერ დასახული ამოცანები წარმატებით გადაიჭრება.

იანვრის სესიებამდე მცირე დრო დარჩა. პარტიული ჯგუფი კომკავშირისა და პროფკავშირის აქტივთან ერთად იბრძოლებს, იმისათვის, რომ გამოცდებამდე დარჩენილი დროის განმავლობაში აღმოფხვრას ჩვენი მუშაობის ნაკლოვანებანი და წარმატებით დაამთავროს ზამთრის საგამოცდო სესიები.

გ. ჯაოშვილი,
ისტორიის ფაკულტეტის IV კურსის პარტჯგუფორგი.

„ფიროსმანის“ განხილვა

21 ნოემბერს რუსთაველის სახელმწიფო თეატრში სპექტაკლ „ფიროსმანის“ ჩვენების შემდეგ გაიმართა მისი საჯარო განხილვა. განხილვაში მონაწილეობდნენ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტები. საღამო გახსნა უნივერსიტეტის პროფკომის თავმჯდომარემ ა. მელიქიძემ. ამ ღონისძიებას მიესალმა მხატვარი კ. ზღვნევიჩი. რეცენზია — „ფიროსმანი ქართულ სცენაზე“ — წაიკითხა გ. შარაძემ. მომხსენებელმა აღნიშნა, რომ სერგო ზაქარიაძის მიერ შექმნილი ფიროსმანის სახე ქართული სცენის დიდ ღირსებად უნდა ჩაითვალოს. მომხსენებელი შეეხო აგრეთვე „ფიროსმანის“ სხვა მხატვრულ ღირსებებს, განსაკუთრებით ხაზი გაუსვა სცენარის შექმნის საუკეთესო მიგნებას. შემდეგ გაიმართა კამათი.

კამათში გამოვიდნენ ამხანაგები: ლ. სტურუა, ფილოლოგიის მეცნ. დოქტორი ვ. გაჩეჩილაძე. მათ დიდი მადლობა გადაუხადეს რუსთაველის სახელმწიფო თეატრის საქმიან კოლექტივს მაყურებელთათვის ასეთი ღრმა ჰუმანიზმითა და ცოცხალი სახეებით აღსავსე სპექტაკლის შექმნისათვის.

ზ. კალაძე,
ფილოლოგიის ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი.

დიდი მეცნიერი

(75 წლისთავი პროფ. დ. უზნაძის დაბადებიდან)

გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე, თბილისის უნივერსიტეტის ერთ-ერთი დამაარსებელთაგანი, საქართველოში მეცნიერული ფსიქოლოგიის ფუძემდებელი და ორიგინალური ფსიქოლოგიური მიმდინარეობის შემქმნელი, ბრწყინვალე ლექტორი და შესანიშნავი პედაგოგი დ. ნ. უზნაძე დაიბადა 1886 წლის 20 დეკემბერს სოფ. საქარაში (ზესტაფონის რაიონი). დაწყებითი განათლება მან მიიღო ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიაში, საიდანაც 1905 წელს გარიცხულ იქნა რევოლუციურ მოძრაობაში აქტიური მონაწილეობისათვის. იმავე წელს იგი მიემგზავრება გერმანიაში და შედის ლაიფციგის უნივერსიტეტის ფილოსოფიურ ფაკულტეტზე. ლაიფციგის უნივერსიტეტში დ. უზნაძე ფილოსოფიასა და ფსიქოლოგიას სწავლობდა გამოჩენილი მეცნიერის, ექსპერიმენტული ფსიქოლოგიის მამამთავრის ვ. ვუნდტის ხელმძღვანელობით.

1908 წელს ლაიფციგის უნივერსიტეტის ფილოსოფიური ფაკულტეტის საბჭომ დ. უზნაძეს მიაკუთვნა პრემია შრომისათვის ფილოსოფიის ისტორიიდან. 1909 წელს იგი ქ. ჰალის უნივერსიტეტში იცავს სადოქტორო დისერტაციას, ამავე წელს ბრუნდება სამშობლოში და იწყებს მუშაობას ქ. ქუთაისის ქართულ გიმნაზიაში ფსიქოლოგიის, ლოგიკისა და მსოფლიო ისტორიის მასწავლებლად.

ნაყოფიერ პედაგოგიურ მუშაობასთან ერთად ჯერ კიდევ ამ პერიოდში იგი ეწევა ფართო საზოგადოებრივ საქმიანობასაც; კითხულობს საჯარო ლექციებს, ჟურნალ-გაზეთებში აქვეყნებს წერილებს ფილოსოფიის, ფსიქოლოგიის, პედაგოგიკის, ლიტერატურისა და სხვა საკითხებზე, აქტიურ მონაწილეობას იღებს სხვადასხვა კულტურულ-საგანმანათლებლო ღონისძიებებში. 1915 წ. მისი თაოსნობით საზოგადოება „სინათლე" აარსებს ქალთა პირველ ქართულ სკოლას, რომელიც მოწინავე პედაგოგიურ პრინციპებზე იყო აგებული. ამ სკოლას დ. უზნაძე ხელმძღვანელობდა. ამ პერიოდში დ. უზნაძე აქვეყნებს მსოფლიო ისტორიის პირველ ქართულ სასკოლო სახელმძღვანელოებს, რომელთა მიხედვით სწავლება უფრო გვიანაც ქართულ საბჭოთა სკოლაშიც წარმოებდა.

1917 წლიდან დ. უზნაძე გადმოვიდა ქ. თბილისში და აქ გაანგრძო ნაყოფიერი პედაგოგიური და საზოგადოებრივი მუშაობა. თბილისში იგი სხვა მოწინავე ქართველ მოღვაწეებთან ერთად მონაწილეობს უნივერსიტეტის დაარსებაში. მისი ინიციატივითა და ენერგიული მუშაობის შედეგად თბილისის უნივერსიტეტში გაიხსნა ფსიქოლოგიის დარგი, რომელზედაც დასაწყისში ყველა სპეციალურ საგანს თვითონ კითხულობდა მანამ, სანამ მოამზადებდა ამ დარგის სპეციალისტებს თავისი მოწაფეებისაგან.

დ. უზნაძე სხვადასხვა დროს იყო უნივერსიტეტის საბჭოს მდივანი, ეკონომიკის, პედაგოგიკის, ფილოლოგიის ფაკულტეტის დეკანი და უნივერსიტეტთან არსებული პედაგოგიკის ინსტიტუტის დირექტორი, ფსიქოლოგიის კათედრის დაარსების დღიდან გარდაცვალებამდე — ამ კათედრისა და ფსიქოლოგიური ლაბორატორიის უცვლელი გამგე. პარალელურად იგი მუშაობდა დირექტორად ან მეცნიერულ ხელმძღვანელად მრავალ სამეცნიერო და სამეცნიერო-პრაქტიკულ დაწესებულებაში (შრომის ორგანიზაციის ამიერკავკასიის სამეცნიერო ინსტიტუტში, ფუნქციურ ნერვულ დაავადებათა ინსტიტუტში, პედაგოგიკის მეცნიერებათა ინსტიტუტში, ფიზიკური კულტურის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში, დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის დაცვის ინსტიტუტში და სხვ.). წლების განმავლობაში კითხულობდა ლექციებს და განაგებდა კათედრას ქუთაისის პედაგოგიურ ინსტიტუტში და სხვ.

დ. უზნაძის თაოსნობით ჩამოყალიბდა „საქართველოს საფსიქოლოგიო საზოგადოება", რომელიც საბჭოთა კავშირში ფსიქოლოგთა პირველ სამეცნიერო საზოგადოებას წარმოადგენდა და რომლის სხდომებზედაც იკითხებოდა მეცნიერული მოხსენებები როგორც ფსიქოლოგიიდან, ისე მოსაზღვრე დარგებიდანაც. ფსიქოლოგთა საზოგადოებამ დიდი როლი შეასრულა მეცნიერული კადრების თავმოყრისა და აღზრდის საქმეში. საზოგადოების ხაზით გამოიცა რამდენიმე მონოგრაფია.

1941 წელს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის დაარსებისას იგი არჩეულ იქნა აკადემიის ნამდვილ წევრად და ხელმძღვანელობდა აკადემიის სისტემაში ჯერ ფსიქოლოგიის სექტორს, ხოლო 1943 წლიდან — ფსიქოლოგიის ინსტიტუტს. დ. უზნაძე იყო პირველი ფსიქოლოგი საბჭოთა მეცნიერებს შორის, რომელიც არჩეულ იქნა აკადემიის ნამდვილ წევრად. დ. უზნაძე გარდაიცვალა 1950 წლის 12 ოქტომბერს.

დ. უზნაძის მეცნიერული მუშაობა განსაკუთრებით ნაყოფიერი იყო საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ. იგი სისტემატუ- ფართო რეზონანსს ამის ფსიქოლოგიური გამოკვლევები, რომლებიც 1922—1928 წლებში გამოქვეყნდა, პოულობს საყოველთაო აღიარებასა და ფართო რეზონანსს. ამის შემდეგ იგი სისტემატურად აქვეყნებდა გამოკვლევებს ქართულ, რუსულ და გერმანულ ენებზე. იგი ავტორია თეორიულად ღრმად დამუშავებული და ექსპერიმენტულად დასაბუთებული ორიგინალური ფსიქოლოგიური კონცეფციისა, რომელიც ცნობილია განწყობის თეორიის სახელით არა მარტო ჩვენში, არამედ საზღვარგარეთაც, ხოლო ამ თეორიის საფუძვლად დადებული ექსპერიმენტული ფაქტები მსოფლიო ფსიქოლოგიურ მეცნიერებაში შევიდა „უზნაძის ეფექტის" სახელწოდებით. დ. უზნაძის ნაყოფიერი მეცნიერული და პედაგოგიური მუშაობის მეოხებით საქართველოში ჩამოყალიბდა საბჭოთა ფსიქოლოგიის ერთ-ერთი უძლიერესი კერა, რომლის მუშაობას საფუძვლად დაედო დ. უზნაძის ფსიქოლოგიური კონცეფცია, რამაც ქართულ ფსიქოლოგიას მისცა ორიგინალური მეცნიერული მიმდინარეობის სახე და რომელიც ჩვენში „ქართული ფსიქოლოგიური სკოლის", ხოლო საზღვარგარეთ „უზნაძის სკოლის" სახელით არის ცნობილი. განწყობის ფსიქოლოგიისადმი ინტერესი განსაკუთრებით გაძლიერდა დ. უზნაძის გარდაცვალების შემდეგ. ფსიქოლოგთა თითქმის ყველა საკავშირო კონფერენციაზე მოხსენებები განწყობის ფსიქოლოგიიდან ცალკე სექციის სახით არის წარმოდგენილი, ხოლო რამდენიმე წლის წინ ჟურნალ „ვოპროსი ფსიხოლოგიის" ფურცლებზე ჩატარდა დისკუსია განწყობის ფსიქოლოგიის საკითხებზე. დიდია ინტერესი უზნაძის კონცეფციისადმი საზღვარგარეთელ ფსიქოლოგთა შორისაც.

დ. უზნაძე იყო დიდი მეცნიერი და უბრალო ადამიანი, რომელიც ქართული კულტურისა და მეცნიერების სიყვარულით სულდგმულობდა. იგი არაჩვეულებრივად გულისხმიერი იყო თავისი კოლეგებისა და მოწაფეების მიმართ. დიდი ადამიანი მიზნად ისახავდა აღეზარდა ღრმა მეცნიერული ცოდნით შეიარაღებული სპეციალისტები, მორალურად სპეტაკი მოქალაქენი. ადამიანის შეგნებული სიცოცხლე, — იტყოდა ხოლმე დ. უზნაძე, — საკმაოდ ხანმოკლეა, მაგრამ ადამიანი არის ნაწილი საზოგადოებისა, რომლის არსებობაც იმდენად ხანგრძლივია, რომ შეიძლება უკვდავი ეწოდოს. ამიტომ ყოველ ინდივიდს, როგორც ამ უკვდავის ნაწილს, უფლება არა აქვს თავისი სიცოცხლე ისე დაასრულოს, რომ მასზე კვალი არ დააჩნიოს. მაგრამ ამისათვის საკმარისი არ არის მხოლოდ ამის ცოდნა, საჭიროა ყოველივე ეს განვიცადოთ, საჭიროა ამის შეგნება მთელ არსებაში გაგვიჯდეს და მხოლოდ მაშინ ვიქნებით ღირსეული მოქალაქენი, ღირსეული წევრები ამ უკვდავი საზოგადოებისა.

პარტიამ და მთავრობამ მაღალი შეფასება მისცეს დ. უზნაძის მოღვაწეობას. მისი სახელი მიეკუთვნა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფსიქოლოგიის ინსტიტუტს, უნივერსიტეტის სტუდენტთათვის არსებობს დ. უზნაძის სახელობის სტიპენდია.

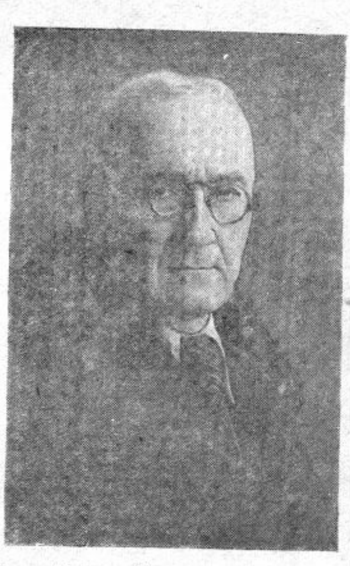

დოც. ა. ბაინდურაშვილი

ჩვენი უნივერსიტეტის გამომცემლობამ გამოსცა და ბაზარზე იყიდება შემდეგი წიგნები:

ი. ბერიტაშვილი — „მოძღვრება ადამიანის ბუნების შესახებ ძველ საქართველოში" (რუსულ ენაზე). წიგნის რედაქტორია ს. ყაუხჩიშვილი, ტირაჟი 2000, ფასი 1 მან. 75 კაპ.

ე. ხუხუნი, გ. კანდელაკი, გ. მეგრელიძე, შ. გეგეჭკორი — „ფრანგული ენის სახელმძღვანელო" (დამუშავებული ქართული უმაღლესი სასწავლებლებისათვის მ. გეორგიუხა და ნ. ფლეროვას ფრანგული ენის სახელმძღვანელოს მეორე ნაწილის მიხედვით); წიგნის რედაქტორია ი. კვაჭაძე, ტირაჟი 2000, ფასი 8 კაპ.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის „შრომები" ტ. 95 (ეკონომიურ მეცნიერებათა სერია). რედაქტორია ნ. ქოიავა, ტირაჟი 500, ფასი 1 მან. 86 კაპ.

ო. ჯაფარიძე — „ქართული ტომების ისტორიისათვის ლითონის წარმოების ადრეულ საფეხურზე". წიგნის რედაქტორია შ. ამირანაშვილი, ტირაჟი 500, ფასი 2 მან. 11 კაპ.

დ. გვრიტიშვილი — „ფეოდალურ საქართველოში სოციალური ურთიერთობის ისტორიიდან". (რუსულ ენაზე). წიგნის რედაქტორია ზ. ანჩაბაძე, ტირაჟი 1 000, ფასი 1 მან. 93 კაპ.

სამშაბათს, 12 დეკემბერს, დღის 2 საათსა და 30 წუთზე 93-ე აუდიტორიაში (I კორპ.) შედგება ფილოსოფიის ფაკულტეტის სამეცნიერო საბჭოს საჯარო სხდომა, მიძღვნილი დიმიტრი ნიკოლოზის ძე უზნაძის დაბადებიდან 75 წლისთავისადმი.

მოსმენილი იქნება მოხსენებები:

დ. უზნაძის ცხოვრება და მოღვაწეობა (პროფ. რ. ნათაძე). განწყობის ფსიქოლოგიის უახლესი ფაქტები (დოც. ბ. ხაჭაპურიძე), ფიქსირებული განწყობის კვლევა ცხოველებთან და მისი მნიშვნელობა განწყობის თეორიისათვის (დოც. ნ. ადამაშვილი), სახელდების პრობლემა ექსპერიმენტულ ფსიქოლოგიაში (დოც. ა. ბაინდურაშვილი).

მოგონებებით გამოვლენ, აკადემიკოსები — გ. ახვლედიანი, შ. ნუცუბიძე და ა. შანიძე.

მშვიდობიანი თანაარსებობის განმტკიცებისათვის

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXI ყრილობამ მიიღო კომუნიზმის მშენებლობის დიადი პროგრამა, კომუნიზმისა, რომლის დროშაზე ელვარებს სიტყვები: მშვიდობა, შრომა, თავისუფლება, ყველა ხალხის თანასწორობა, ძმობა და ბედნიერება.

ყრილობის გადაწყვეტილებებში ჩვენმა პარტიამ კიდევ ერთხელ გაუსვა ხაზი იმ გარემოებას, რომ თანამედროვე პირობებში საარსებო მნიშვნელობა ენიჭება სხვადასხვა სოციალური სისტემის სახელმწიფოთა მშვიდობიანი თანაარსებობის პრინციპს და დასახა მშვიდობის შენარჩუნებისა და საყოველთაო გამანადგურებელი ომის თავიდან აცილების გზა. პარტიამ XXII ყრილობაზე განაცხადა, რომ იგი კვლავაც განუხრელად და თანმიმდევრულად განახორციელებს სხვადასხვა სოციალური წყობის სახელმწიფოთა მშვიდობიანი თანაარსებობის პრინციპს, როგორც საბჭოთა კავშირის საგარეო პოლიტიკის გენერალურ კურსს და თავის მხრივ ყველაფერს გააკეთებს იმისათვის, რათა მშვიდობიანმა თანაარსებობამ და მშვიდობიანმა ეკონომიურმა შეჯიბრებამ მთელ მსოფლიოში გაიმარჯვოს.

მშვიდობიანი თანაარსებობის პრინციპი, როგორც ცნობილია, ვ. ი. ლენინმა შეიმუშავა. თავის შრომებში მან დიდი დამაჯერებლობით გვიჩვენა, რომ სოციალისტური რევოლუციის მთელი ისტორიული ეპოქის განმავლობაში აუცილებელია კაპიტალისტური და სოციალისტური სისტემების თანაარსებობა. ვ. ი. ლენინის შრომებში განსაკუთრებული ძალითაა ხაზგასმული მოპირდაპირე სისტემათა ხანგრძლივი მშვიდობიანი ურთიერთობის ობიექტური აუცილებლობა, რაც მათ შორის მტკიცე ეკონომიური ურთიერთობისა და „განსაზღვრული ურთიერთდამოკიდებულების" დამყარებაში გამოიხატება.

ლენინიზმი გვასწავლის, რომ მშვიდობიანი თანაარსებობის პირობას კაპიტალიზმისა და სოციალიზმის ეკონომიური შეჯიბრება წარმოადგენს. ეს შეჯიბრება კაპიტალისტური სისტემის სოციალისტურით შეცვლის მთელი პროცესისათვისაა დამახასიათებელი. ამა თუ იმ სისტემის უპირატესობის დამტკიცება უნდა ხდებოდეს არა ომის გზით, არამედ მშვიდობიანი ეკონომიური შეჯიბრების საშუალებით მშვიდობიანი თანაარსებობის პირობებში სახელმწიფოები ყოველმხრივ უნდა ავითარებდნენ საწარმოო ძალებს, ზრუნავდნენ სახალხო მეურნეობის აღმავლობისა და მოსახლეობის მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის, ადამიანის მოთხოვნილებათა და საჭიროებათა უკეთ დაკმაყოფილებისათვის.

კაპიტალიზმსა და სოციალიზმს შორის გაშლილ მშვიდობიან ეკონომიურ შეჯიბრებაში სოციალიზმის გამარჯვების გარანტიას წარმოადგენენ მეურნეობის სოციალისტური სისტემის უპირატესობანი. სოციალიზმის პირობებში ადგილი არა აქვს წარმოების ანარქიას, კონკურენციას, კრიზისებს, რაც დამახასიათებელია მეურნეობის კაპიტალისტური სისტემისათვის. ამის გამო სოციალისტური წარმოების მოცულობა წლითიწლობით იზრდება, ხოლო კაპიტალისტური წარმოება ვერ აღწევს მნიშვნელოვან აზრს.

სოციალიზმის გადამწყვეტ უპირატესობათა გამოყენებისა და საბჭოთა კავშირის მშრომელთა თავდადებითი შრომის შედეგად ჩვენმა სახელმწიფომ უდიდეს წარმატებებს მიაღწია სამეურნეო განვითარების ტემპებისა და შრომის ნაყოფიერების ზრდის საქმეში. უკვე პირველი ხუთწლედების წლებში ჩვენ უკან ჩამოვიტოვეთ კაპიტალისტური ქვეყნები სამრეწველო პროდუქციის ზრდის ტემპის მხრივ. შემდგომ წლებში საბჭოთა კავშირმა დაიწყო კაპიტალისტურ სახელმწიფოთა და მათ შორის ყველაზე განვითარებული აშშ-ის გასწრება, ასევე ითქმის ბევრი უმნიშვნელოვანესი სახეობის პროდუქციის წარმოების აბსოლუტური მატების მხრივაც. ახლა, როგორც აღინიშნა პარტიის XXII ყრილობაზე, საბჭოთა კავშირი პირველ ადგილზე გამოდის მსოფლიოში მთელი რიგი პროდუქტებისა და ნაწარმის გამოშვების მხრივ. სკკპ ცკ-ის საანგარიშო მოხსენებაში ნ. ს. ხრუშჩოვმა მოიყვანა ზოგიერთი ისეთი მონაცემები, რომელნიც მეტყველებენ აშშ-თან ეკონომიურ შეჯიბრებაში ჩვენს მიერ მოპოვებულ წარმატებებზე: 1956—1961 წლებში სამრეწველო წარმოების მატების საშუალო-წლიური ტემპი საბჭოთა კავშირში შეადგენს 10,2%-ს, ხოლო აშშ-ში 2,3%-ს; სამრეწველო პროდუქციის საშუალო-წლიური წარმოება ერთ სულ მოსახლეზე საბჭოთა კავშირში გაიზარდა 8,2%-ით, ხოლო აშშ-ში 0,6%-ით. საბჭოთა კავშირმა აშშ-ს გაუსწრო რკინის მადნისა და ქვანახშირის ამოღების, თბომავლებისა და ელმავლების, შალის ქსოვილების, შაქრისა და ზოგიერთი სხვა პროდუქციის წარმოების მხრივ. თუ დაახლოებით 10 წლის წინათ საბჭოთა კავშირი აწარმოებდა აშშ-ის სამრეწველო პროდუქციის 30%-ზე ნაკლებს, ამჟამად აწარმოებს 60%-ზე მეტს, ამასთან, წარმოების დონის სხვაობა თანდათან მცირდება.

ახლა საბჭოთა კავშირი აწარმოებს მსოფლიო სამრეწველო წარმოების თითქმის ერთ მეხუთედს. დიდი წარმატებები გვაქვს მოპოვებული სოციალისტური სოფლის მეურნეობის განვითარების საქმეში, რასაც პარტია განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა საანგარიშო პერიოდში. ათვისებულია ყამირი მიწების 41,8 მილიონი ჰექტარი. 1956—1960 წლებში წარმოებულია საშუალოდ წელიწადში 42%-ით მეტი მარცვლეული, ვიდრე წინა წლებში.

ეს მონაცემები მიგვითითებენ იმის შესახებ, რომ წარმატებით სრულდება საბჭოთა კავშირის ძირითადი ეკონომიური ამოცანა — დავეწიოთ და გავუსწროთ აშშ-ს ერთ სულ მოსახლეზე დამზადებული პროდუქციის რაოდენობით, მნიშვნელოვნად ავამაღლოთ ხალხის ცხოვრების დონე და უკეთ დავაკმაყოფილოთ საბჭოთა ადამიანების მზარდი მატერიალური და კულტურული მოთხოვნილებანი.

საბჭოთა კავშირის სახალხო მეურნეობის განვითარების თაობაზე პარტიის XX და XXI ყრილობათა გადაწყვეტილებების შესრულებას, ჩვენი სახელმწიფოს წინსვლას უდიდესი ისტორიული მნიშვნელობა აქვს ახლა მთელი მსოფლიო ხედავს და გრძნობს სოციალიზმის ცხოველმყოფელ ძალას. თვით კაპიტალიზმის მესვეურები და ბურჟუაზიული ეკონომისტები აშშ-სა და სხვა ქვეყნებში გრძნობენ, რომ უახლოეს წლებში საბჭოთა კავშირი მოუგებს ეკონომიურ შეჯიბრებას აშშ-ს. მთელი მსოფლიოს მოწინავე ადამიანები ანალიზს უკეთებენ რა საბჭოთა კავშირის წარმატებებს ეკონომიკის დარგში, მეცნიერების განვითარებაში, კოსმოსის ათვისებასა თუ სარაკეტო წარმოების დარგში, იმ დასკვნამდე მიდიან, რომ სოციალისტურ სისტემას კაცობრიობის მომავალი ეკუთვნის.

პარტიის XXII ყრილობის მიერ მიღებული ახალი პროგრამა — საბჭოთა კავშირში კომუნიზმის მშენებლობის პროგრამა — ნათელ პერსპექტივას შლის საბჭოთა ხალხის წინაშე, მთელი მსოფლიოს პროგრესული კაცობრიობის წინაშე. კომუნისტური მშენებლობის ამ დიადი გეგმის განხორციელებას სჭირდება მშვიდობიანი პირობები. ამიტომ საბჭოთა კავშირი კაცობრიობას სთავაზობს მშვიდობიან თანაარსებობას, სისტემათა მშვიდობიან შეჯიბრებას, მსოფლიოს ყველა ხალხის მშვიდობის უზრუნველყოფისათვის. „სოციალისტური და კაპიტალისტური სახელმწიფოების **მშვიდობიანი თანაარსებობა,** — აცხადებს სკკპ ახალი პროგრამა, — ადამიანთა საზოგადოების **განვითარების ობიექტური აუცილებლობაა. ომი არ შეიძლება იყოს და არც უნდა იყოს საერთაშორისო დავის გადაჭრის საშუალება".**

საბჭოთა ხალხს მტკიცედ სწამს, რომ მშვიდობისათვის ყველა ხალხის ერთობლივი ბრძოლის ეხლანდელ ეტაპზე საჭიროა სახელმწიფოთა შორის მეგობრული თანამშრომლობისათვის ბრძოლის გაგრძელება და გაფართოება, მშვიდობიანი თანაარსებობის ლენინური პოლიტიკის ცხოვრებაში განუხრელად გატარება.

ვ. ბურდული

ლიტერატურული გვერდი

ე. თურქაძე

პ ი ე რ!

...რა, არ გინდა
...ანა ბარათის,
...იდაც გამიგებ
ქართულს მშვენიერს,
...ზებს გამოშყვება...
...ა რუხი ხალათით
...ოგაგნებს,
გიპოვის,
პიერ!
...გაკვირვებულან
ლამაზი თვალები,
...ხედავ სიხარული
ქარივით გარწევს,
შენ ჩემზე ფიქრობ...
მიგონებ წვალებით,
მაგრამ ვერ მიხსნებ
ბარათის დამწერს.
აპრილმა დღეს მეოცედ გაგვიღიმა
მე კი...
მაგონდები ბავშვი,
მაშინ დედის ნანა
გვატკბობდა მძინარს,
ცრემლები ერია
სიმღერის ხმაში.
მაშინ ცას ეხვია
გველივით ბოლი
ქანდილები ილეწებოდა
თალხად,
მიწას თელავდა უხეში ტორი
და წყალს ითხოვდა
ბიჭუნას ხახა...
უხეში ტორი
მიწის მკერდს თხრიდა
სიცოცხლეს აძლევდა
სიკვდილის იერს,
მე საქართველოში
ვსუნთქავდი მშვიდად
შენ გერმანიაში
გეძინა,
პიერ!
ჩვენ არა ვიცოდით
ნანინას მეტი,
ჩვენ არა ვიცოდით
რძის სიტკბოს მეტი,
ემუქრებოდა მაშინ
ჩვენს ფილტვებს
41!..
დღეს აპრილმა
მეოცედ გაგვიღიმა
და მომაგონდი
პატარა ბავშვი,
და გაგახსენე
შრაპნელების წვიმა...
გერმანია გამოხვეული კვამლში...
ვიცი,
შენ გიყვარს
სიცოცხლე,
ბავშვები,
გიყვარს აფრახავით
ფარფატი მტრედის.
ამიტომ მოიგონე
ის ძველი მარშები,
მარშები ორმოცდაერთის.
და თუ შენ გიყვარს
სიცოცხლე,
ბავშვები,
ომი მათართმევს
სიცოცხლის იერს,
და თუ შენ გიყვარს
სიცოცხლე,
ბავშვები,
რუ გინდა
ეგ ხიშტი,
პიერ!

ირინე უშვერიძე

იებს დაგაყრი

(გრ. მეგრელიშვილს)

...ახლა ლამაზი სასაფლაოა
შენი მშფოთვარე სულის საკანი.
გაზაფხულობით, ია რომ მოვა-
ცას გააბრუებს მისი ლალანი.

მე წავალ ტყეში, ვიხეტიალებ,
ქალი კი არა, შველი ამაყი.
შენით ანატკენ გულს დავიამებ,
მერე მოვალ და იებს დაგაყრი...

ა. იაშვილის უცნობი ლექსი

ჩვენს წინაა პ. იაშვილის უცნობი ლექსი. პოეტს ეს ლექსი-ექსპრომტი მიუძღვნია რ. ერისთავის შვილის ფეოდოსიას ქალიშვილის — მარიამ (მარუსია) მაკაშვილ-ალნიაშვილისადმი.

ლექსი დაცულია სოფელ ქისტაურში, რაფიელ ერისთავის სახლ-მუზეუმში.

ლია ჟავჟავაძე

ექსპრომტი

(მარუსი ალნიაშვილს)

პაოლო იაშვილი

ვაჟა-ფშაველას ლექსი ხარ,
მყინვარზე ჩამომდინარი,
ოქროს მუხების ფესვი ხარ,
თერგის ნაპირზე მძინარი,
ჩვენი სიწმინდის წესი ხარ,
თან მორცხვი და უჩინარი,
ნესტანზე უკეთესი ხარ,
მხიარული და მცინარი.

20/X — 1925 წ. თბილისი

ლია ჟავჟავაძე

თოვლის ბაბუა

თოვლის ბაბუა,
მოიხსენი ჭრელი ხურჯინი
და საჩუქრები
ზღაპრებივით გადმოალაგე.
თოვლის ბაბუა,
თოვლს და წვიმას ახლა ნუ ჩივი
და საჩუქრები
ზღაპრებივით გადმოალაგე.
შეხედე,
კრთომით გელოდება თბილი ბუხარი,
კერიის ახლოს შეყუჩულა ჩიტი ღაბუა,
შემოიყვანე ახალი წელი,
რად ხარ მწუხარე,
ფიქრის თვალები
რად გიტირის, თოვლის ბაბუა?
შორეულ ტყეში
ობლებივით დგანან ნაძვები,
შენ ის ნაძვები თუ გენანება,
თოვლის ბაბუა?...

* * *

ვაზის ფოთლებში გამოხვეული,
წვიმის წინწკლებით ორთავ თვალებზე,
ჩამოწეწილი მსუბუქი თმებით,
ნისლი ვარ თეთრი, შვილი ალერსის,
კრძალვით მოვედე ქალაქს თოვლიანს,
რომ დამენახა მზე შენეული,
ეს მე ვარ — შენი თეთრი თოლია,
ვაზის ფოთლებში გამოხვეული.

გივი ალხაზიშვილი

არჩევანი ხარ შენ!

აკაციების
ტყე
აქაც იზბის
ჭარი,
წყნარი,
ულრუბლო დღე
და გრძნობა უცხარი.
ლურჯი ღიმილი იის,
ლურჯი ღიმილი ცის,
გულში სიმღერა ლეღვს,
ო, შენ კი ეტრფი ვის?

ორი ჭაბუკის მზიურ
ოცნებებში, რომ ფრენ,
ამოირჩიე ვინც გსურს,
არჩევანი ხარ შენ.
სოოს ლილინი მშვიდი,
მთებს ჩახვეულს გზა,

წელში მოხრილი შვინდი
და მოჩურჩულე ბზა?
ხოდაბუნები
ფართე,
ჰო, და ბუნების
ხმა,
ჭადარი სოოს მნათე,
ნისლის გაშლილი თმა.
ბაბუს დარგული ვაზი,
ხავსმოდებული ქვა,
შენი ღიმილი ნაზი,
მთვარე ვით ჯიხვის რქა.

ორი ჭაბუკის მზიურ,
ოცნებებში, რომ ფრენ,
ამოირჩიე ვინც გსურს,
არჩევანი ხარ შენ.

გივი ბერაია

ასე იქმნება

სამხედრო ექიმს კაპიტან ხურციძეს

ხშირად, ღამე რომ უბეს აივსებს
და დაიშვენებს ვარსკვლავთა მძივებს,
ვერ მოიცილებ ფიქრს ქუთაისზე
და ლექსზე ფიქრი არ დაგაძინებს.
ვერ დაიძინებ... და იწრიალებ,
დილამდე გასტანს ლექსთან ჭიდილი
და მაღვიძარას ცივი წკრიალი
გამოგაფხიზლებს ადრიან დილით.
და ფიქრი შენი სხვაზე გადადის,
ხარჯმელთან ტოტი დღეზე განიშნებს...

მაგიდას რჩება თეთრი ქაღალდი
დაუმთავრებელ ლექსის ზარნიშით.
უყვავილთა შუქი შემოგანათებს, —
ჰოსპიტლის ეზო მოაგავს ედემს.
დინჯად დაივლი მზიან პალატებს,
ჟველას უღიმი და აიმედებ.
მადლობის სხივი უდგათ თვალებში,
გული იმედის შუქით ევსებათ...
ასე იქნება აქ, პალატებში
საუკეთესო შენი ლექსები...

დილარ ივარდავა

არმაზი, სერაფიტი...

ჩუმი და მაღალი,
ვით ყინვის ეშვები,
მზერა და მზის სხივი —
დალვრილი ბარძიმი.
არმაზთან ვმაღლდები,
არმაზთან ვეშვები,
რადგან აქ მოკლდება
ჩვენს შორის მანძილი.
სარკოფაგს სცილდება ირემი პატარა
და ლანდი ტანადი
ჩემს თვალწინ ირხევა,
ძნელია ამგვარი წუთების ატანა
და მე მთლად დუმილი
ხმაურად ვიმსხვრევი.
მე სულ სხვას ვეძებდი: —
მომყვის ირემი
წყლიანი თვალებით —
წმინდანი ღმერთების, —
ზინდი ვარ,
ფიქრი ვარ,
ფიფქივით ვირევი
და მდულარ ქვიშაზე მეწვება
ტერფები.
აქ ნისლი შენეულ სიტურფის თმებია
და წელზე მერტყმება, ვით ჭიგოს —
ვენახი,
აქ წამი მბორგავი მიმინოს ფრთებია
და ჩემს სულს დროულად სიმღერას
ვერ ვახლი.
ამ უთქმელ მშვენებით
კვლავ ვხდები მეტყველი,
მალმერთებს ქართული
სიცოცხლე ლამაზი,
— რამდენი გადამხდა!
— რამდენი შევძელი!
— და... რამდენს შევიძლებ! —
მომძახის არმაზი.

ბესიკ ჯორბენაძე

საქართველოს

ირმის ძუძუ მიწოვია მადლიანი,
წყალი მისვამს მოკამკამე არაგვისა,
მზრდიდა შენი მთა და ბარი სიმღერებით,
მზრდიდა შენი ოქროს ყანა ბარაქისა,
მზრდიდა შენი მთების წყალი ბობოქარი,
უფსკრულებში მოვარდნილი ცეცხლის ღვარი.

შენს უბეში ავფრთხიალდი, საქართველოვ,
როგორც ბარტყი მერცხალისა, პაწაწინა,
დედის ხელმა მზრუნველობით აკვნის ნაცვლად,
შენს უბეში, შენს კალთაში ჩამაწვინა.
მზე სხივების კალთას აკვნის თავზე სცლიდა,
მთების სიო რძიან ტუჩებს მიკოცნიდა.

მთის უბეში, ჩანჩქერებთან, მთების წყალთან,
ქუხს და შფოთავს, დუღს და ღელავს ჩემი გული,
ჩემი სისხლით, წმინდა სისხლით, კაცურ სისხლით
ვერცხლისფერი კალმახია დაწინწკლული,
გულში გრძნობა შენი მზის ქვეშ გაიზრდება,
თუ გადნება, შენს ალერსში გამიდნება.

ირემმა რძე მომაწოვა მადლიანი
და სიმღერა მითხრეს მთების არწივებმა,
ცხელი კერა, შენს მიწაზე დანთებული,
არ გაცივდა და არასდროს გაცივდება.
ამ მიწაზე მოსვლა მარტო მისთვის ღირდა,
დამენახა ტურფა მხარე, ერთი ციდა.

მოხუცი ხიდთან

ერნესტ ჰემინგუეი

⊙

მტვრიან ტანსაცმელში ჩაცმული მოხუცი კაცი, რომელსაც ფოლადის ჩარჩოიანი სათვალეები ეკეთა, გზის განაპირას ჩამოჯდა. იქვე მდინარეზე გადებული იყო ნავტიკების ხიდი, რომლითაც ურმები და სატვირთო მანქანები, მამაკაცები და ბავშვები გადადიოდნენ მდინარის იქითა მხარეს სახედარშებმული ურმები დახრილ ნაპირზე გადასვლისას აქეთ-იქით ირწეოდნენ; ჯარისკაცებს ბორბლების ღერძისთვის ჩაეჭიდათ ხელი და წინ უბიძგებდნენ. ურმები, რომლებიც მათ წინ მიუძღოდნენ, მიწაში ეფლებოდნენ, ხოლო გლეხები ლასლასით მისდევდნენ კოჭებამდე ღრმა მტვერში. მოხუცი აუღელვებლად ჩამოჯდა. დაღლილობისაგან ძალა აღარ შესწევდა გზა განეგრძო.

ჩემი მოვალეობა იყო გავსულიყავი ხიდზე, ხიდისთავი დამეზვერა და შემეტყო, თუ რომელ პუნქტამდე დაწინაურდა მტერი. მალე უკან დავბრუნდი. ურმების რიცხვი შემცირებულიყო და აქა-იქ რამდენიმე ფეხით მოსიარულე-ღა ჩანდა. მოხუცი თავის ადგილას დამხვდა.

— საიდან მოდიხარ? — ვკითხე მოხუცს.

— სან კარლოსიდან, — მიპასუხა მან ღიმილით.

სან კარლოსი მისი მშობლიური ქალაქი იყო და გახსენებამ ისეთი სიხარული გამოიწვია, რომ გაიღიმა.

— იქ ცხოველებს ვუვლიდი, — ამიხსნა მოხუცმა.

— ჰოო...ო — ვუპასუხე მე. ვერ გავიგე, თუ რა უნდოდა ეთქვა...

— დიახ, — მომიგო მოხუცმა, — ქალაქში დავრჩი, რათა ცხოველებისთვის მზრუნველობა გამეწია. მე უკანასკნელმა დავტოვე სან კარლოსი.

ის არ ჰგავდა არც მწყემსს და არც მენახირეს;

მივაცქერდი მტვრისაგან გაშავებულ მის ტანისამოსს, მის სახეს, რომელზედაც ნაცრისფერი ჭუჭყი ედო, მის ფოლადისჩარჩოიან სათვალეებს და ვკითხე: — მაინც რა ცხოველები იყვნენ?

— სრულიად სხვადასხვა, — მიპასუხა და თავი გააქნია, — ვალდებული ვიყავი მიმეტოვებინა ისინი.

მე ვუთვალთვალებდი ხიდს და ებროდელტას, რომელიც აფრიკას უფრო წააგავდა. მაინტერესებდა, თუ რამდენი ხანი გავიდოდა, სანამ მტერს დავინახავდი. სანამ პირველი ხმაური არ შემოგვესმოდა, რომელიც მანიშნებელი იქნებოდა საიდუმლო კონტაქტისა. მოხუცი კი ისევ იქ იჯდა.

— რომელი ცხოველები იყვნენ? — გავუმეორე კითხვა.

ამიხსნა, რომ მას ჰყავდა სამი სახის ცხოველი, ორი თხა, კატა და ოთხი წყვილი მტრედი.

— და შენ იძულებული იყავი მიგეტოვებინა ისინი?

— დიახ, არტილერიის გამო. კაპიტანმა მიბრძანა დამეტოვებინა ქალაქი, სადაც არტილერია უნდა ჩამდგარიყო.

— ოჯახი გყავს? — ვკითხე მოხუცს; თან ხიდის ბოლო ნაწილს ვუთვალთვალებდი, სადაც უკანასკნელი ურმები რწევით მიიჩქაროდნენ დაქანებული ნაპირისაკენ.

— არა — მიპასუხა მან. — მე მხოლოდ ცხოველები მადარდებს, — კატა იმედია, კარგად იქნება. კატას შეუძლია თავს მოუაროს, მაგრამ როგორ წარმოვიდგინო, თუ რა მოუვა სხვებს.

— რომელ პოლიტიკას ემხრობი?

— პოლიტიკა მე არ მეხება; სამოცდათექვსმეტი წლის ვარ. გამოვიარე თორმეტი კილომეტრი და ისღა დამრჩენია ვიფიქრო, რომ მეტი სიარული აღარ შემეძლება.

— აქ არც ისე საიმედო ადგილია, სახარბიელო რომ იყოს გაჩერება. თუ შეგიძლია, ტორტოზისკენ მიმავალი გზა რომ იყოფა, იმის ქვემოთ ურმები დგანან და მას გაჰყევი.

— ცოტას კიდევ დავისვენებ — თქვა მან, — მერე კი წავალ.

საით მიდიან ურმები?

— ბარსელონისაკენ — ვუპასუხე მოხუცს.

— იმ მიმართულებით არავის ვიცნობ; ძალიან დიდი მადლობა. მაინც დიდი მადლობელი ვარ.

მან შემომხედა უმწეოდ და დაღლილის გამომეტყველებით, შემდეგ დაუმატა, თითქოს ვიღაცას უნაწილებდა თავის გულისწუხილს.

— ჩემი კატა დარწმუნებული ვარ კარგად იქნება. საჭირო არ არის მასზე ბევრი ვინერვიულო, მაგრამ სხვები? მაინც რას ფიქრობთ თქვენ ღანარჩენის შესახებ?

— რატომ, ისინიც გადარჩებიან.

— ასე გგონიათ?

— რატომაც არა, — ვთქვი მე, და თან ვუთვალთვალებდი შორეულ ნაპირს, სადაც ურმები აღარ ჩანდნენ.

— რის გაკეთება შეუძლიათ მათ არტილერიის ქვეშ, როდესაც მე ხწორედ არტილერიის გამო წამოვედი იქიდან?

— სამტრედე გაღებული დასტოვეთ? — ვკითხე მოხუცს.

— დიახ!

— მაშინ ისინი გაფრინდებოდნენ.

— დიახ, შესაძლოა გაფრინდნენ; სხვები? სჯობს სხვებზე არცკი ვიფიქრო.

— თქვენ თუ დაისვენეთ, მაშინ მე წავალ — ვუთხარი ძალდატანებით — ახლა კი დროა გზა განაგრძოთ.

— მადლობთ, — თქვა მან, ბარბაცით წამოდგა ფეხზე და უკანვე თითქმის უსულოდ დაეშვა.

— მე ცხოველებისათვის ვზრუნავდი, — მძიმედ ამბობდა იგი. — მაგრამ ჩემზე კი აღარ... მე მხოლოდ ცხოველებისათვის ვზრუნავდი...

გადარჩენაზე ფიქრიც კი ამაო იყო. იდგა აღდგომის კვირა-დღე და ფაშისტები ებროსაკენ მოიწევდნენ. ღრუბლები დაბლა დაწეულიყვნენ, ღრუბლების ფერი მიელო და ამგვარად მათი გეგმები არ განხორციელდა. ყოველივე ეს და ფაქტი, რომ კატებს შეუძლიათ თავიანთ თავს უპატრონონ, იყო მოხუცი კაცის ყველაზე დიდი ბედნიერება, რომელიც კი ოდესმე ჰქონდა.

ინგლისურიდან თარგმნა ფილოლოგიის ფაკულტეტის ჟურნალისტიკის განყოფილების IV კურსის სტუდენტმა **ზურაბ ბოცვაძემ**

სტუმრად ვილნიუსელ მეგობრებთან

ჩვენი ქვეყნის სტუდენტობამ, მთელი მსოფლიოს ახალგაზრდობასთან ერთად, ფართოდ აღნიშნა სტუდენტთა საერთაშორისო დღე. სწორედ ამ დღის აღსანიშნავ დიდ საზეიმო საღამოზე მიგვიწვიეს ვილნიუსის ვ. კაპსუკასის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტებმა. თუ ამას დავუმატებთ იმასაც, რომ მონაწილეობა უნდა მიგვეღო ვილნიუსის უნივერსიტეტის კომკავშირული ორგანიზაციის X კონფერენციის მუშაობაში, გასაგები გახდება, რაოდენ პასუხსაგები იყო ეს გამგზავრება.

საქმე იმაშია, რომ მოძმე ლიტველი ხალხისათვის ჩვენ არა მარტო წმინდა კომკავშირული მუშაობის გამოცდილება უნდა გაგვეზიარებინა, არამედ ჩვენი ქვეყნის მუსიკალურ-ქორეოგრაფიული ხელოვნებაც უნდა გვეჩვენებინა.

გულმოდგინე შერჩევის შემდეგ დელეგაცია 11 კაცით დაკომპლექტდა. ვილნიუსი თოვლის ფანტელებითა და დიდი გულით შეგვხვდა...

საღამოსათვის ვილნიუსის პედაგოგიური ინსტიტუტის სააქტო დარბაზში ტევა არ იყო. მასპინძლები მოუთმენლად მოელოდნენ სტუმრებთან შეხვედრას. ასეთსავე დღეში ვიყავით სტუმრები — უკრაინელები, ბელორუსები, ლატვიელები, ესტონელები, ქართველები და ჩვენი შორეული მეგობრები კუბიდან, ინდონეზიიდან.

დარბაზი ფეხზე ამდგარი მოგვესალმა.

საღამო დაიწყო...

ერთმანეთს ცვლიან სტუმარი და მასპინძელი, მისალოცი და სამადლობელი სიტყვები... პირველი წუთებიდანვე მოიშალა ზღვარი სცენასა და დარბაზს შორის. ყველანი ერთი დიდი, ლამაზი, თბილი სტუდენტური ოჯახის წევრებად ვგრძნობთ თავს.

საზეიმო ნაწილი დამთავრდა...

დაიწყო მხატვრული განყოფილება.

პირველად მასპინძლებმა მოგვხიბლეს თავიანთი ხელოვნებით. ჩვენზე წარუშლელი შთაბეჭდილება დატოვა ვილნიუსის უნივერსიტეტის სიმღერისა და ცეკვის ანსამბლმა, რომელსაც, როგორც გვითხრეს, მონაწილეობა მიუღია სკკპ XXII ყრილობის დელეგატებისათვის გამართულ კონცერტში. სტუდენტთა საშემსრულებლო ოსტატობა პროფესიონალიზმამდეა აყვანილი.

მღერის გმირული კუბის წარმომადგენელი ხოზე ბარერა. მის ვაჟკაცურ სიმღერაში ჩვენ კუბელი ხალხის გმირულ სულს ვხედავთ და არ გვიკვირს, რომ მის სიმღერაში ზოგჯერ ნაღველიც გამოერევა. კუბა იბრძვის და იმარჯვებს. გამარჯვება კი მსხვერპლს მოითხოვს. „სამშობლო ან სიკვდილი“ — მღერის ხოზე.

დარბაზში ტაშმა იგრიალა. „ვივა კუბა!“ — გაისმის დარბაზის ყოველი კუთხიდან.

კუბური სიმღერა ინდონეზიურმა შეცვალა.

„მზიური საქართველოს წარმომადგენელმა სიყვარულით გამთბარი გულები და თავიანთი მდიდარი ხელოვნება ჩამოგვიტანეს“ — აცხადებს პროგრამის წამყვანი.

„თბილისო, მზის და ვარდების მხარეო“ — იღვრება დარბაზში ტკბილი ქართული მელოდია. მღერის ჩვენი უნივერსიტეტის ვოკალური კვინტეტი. ეს სიმღერა პოპულარული და მახლობელი გახდა ყველა ხალხისათვის, ალბათ ამით აიხსნება, რომ დარბაზი აჰყვა ჩვენს მომღერლებს.

სიმღერა დარბაისლურმა „ქართულმა“ შესცვალა.

გაუთავებელი ტაში და ოვაცია, მასპინძლებმა აღარ იციან, როგორ გამოხატონ თავიანთი აღტაცება. დაჟინებით გვთხოვენ ყოველი ნომრის გამეორებას. სრულდება კუბური სიმღერა „კახკაბელა“.

ხოზე ბარერა, რომელიც დარბაზში ჩემს გვერდით ზის ადგილზე ვერ ისვენებს, აღტაცებული ურკავს ტაშს და ცრემლმორეული მეუბნება: — მე ეს რამდენიმე წუთი ჩემს კუბაში გავატარე, მადლობთ, მადლობთ! ლიტველი მეგობრები კი ტაშითა და აღტაცების შეძახილებით გვიხდიან მადლობას მათთვის მინიჭებული სიამოვნებისათვის.

ხოლო რა ხდებოდა დარბაზში ყაზბეგური ცეკვის შესრულების დროს, ამის აღწერა შეუძლებელია.

საღამო დამთავრდა. სცენაზე ამოდიან უნივერსიტეტის წარმომადგენლები. გვიძღვნიან სამახსოვრო საჩუქრებს. ახლა კი პრობლემა გახდა დარბაზიდან გასვლა. არ გვიშვებენ. ყველას სურს ხელი ჩამოგვართვას, მადლობა გადაგვიხადოს. გვეკითხებიან საქართველოზე, თბილისზე, ჩვენს უნივერსიტეტზე, კომკავშირულ საქმიანობაზე...

ინსტიტუტის საცეკვაო დარბაზში წყვილები დატრიალდნენ...

— მეგობრობის საღამო გრძელდება...

ეს იყო დაუვიწყარი, ჭეშმარიტი ზეიმი სტუდენტი ახალგაზრდობისა.

მეორე დილით ჩვენი დელეგაცია ვილნიუსის უნივერსიტეტის ალკკ ორგანიზაციის X კონფერენციის მუშაობაში იღებდა მონაწილეობას. თბილისის უნივერსიტეტის კომკავშირელთა მრავალათასიანი კოლექტივის სახელით დელეგატებს მიესალმა და სამახსოვრო საჩუქრები გადასცა ნ. ქავთარაძემ. კონფერენციაზე ბევრი რამ საინტერესო გავიგეთ, გავუზიარეთ ჩვენი გამოცდილებაც.

სტუმრების დაჟინებული თხოვნით საღამოზე მონაწილეობა უნდა მიგვეღო კონფერენციის დელეგატებისათვის გამართულ კონცერტში. თანაც ერთი განყოფილება მთლიანად ჩვენ გვქონდა დათმობილი. საღამოზე დარბაზში ორჯერ მეტი „დელეგატი“ იჯდა. უნივერსიტეტის ალკკ კომიტეტის მდივანმა ჩესლავას ლადუკასმა თქვა: „მოზღვავებულ ხალხს ვერაფერი მოვუხერხეთ. ყველას უნდა თქვენი სიმღერების მოსმენა, თქვენი ცეკვების ნახვა — ეს ხომ ჩვენთვის იშვიათი ხილიაო“.

ისევ აღტაცება. ცეკვები დარბაზში მაყურებელთა ტაშის ქვეშ მიდის, მომღერლებს სცენიდან არ უშვებენ...

კონცერტის დამთავრების შემდეგ კიდევ ერთხელ მოგვესალმა უნივერსიტეტის ალკკ კომიტეტის მდივანი ჩესლავას ლადუკასი, გადაგვიხადა დიდი მადლობა და დელეგაციის ყველა წევრს სამახსოვრო საჩუქარი გადასცა. გვესალმებიან და საუკეთესო სურვილებს გადმოგვცემენ ლიტვის ალკკ ცკ-ის მდივანი, კაუნასის უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის მდივანი, პრორექტორი...

ისევ ქართული ცეკვა. ეს უკვე კონცერტის პროგრამაში აღარ შედის; დაჟინებით ცდილობენ ლიტველი ჭაბუკები, მიბაძონ ჩვენს მოცეკვავეებს, ხოლო ლიტველმა ქალიშვილებმა ვერ გაუძლეს ქართული ცეკვის ტემპს და გვთხოვენ ლიტვური ცეკვის ფერხულში ჩავებათ. არც ამაზე ვეუბნებით უარს. ცეკვავს ყველა — სტუმარი და მასპინძელი.

ერთი დღე ვილნიუსის ღირსშესანიშნავი ადგილების დათვალიერებას მოვანდომეთ. მოგვხიბლა ამ პატარა ქალაქმა, მაგრამ კიდევ მეტად მოგვხიბლეს მისმა მკვიდრებმა. ჩვენ ყოველი ფეხის ნაბიჯზე ვგრძნობდით მათ დიდ სიყვარულს ჩვენდამი, ჩვენი ხალხისადმი. გული გვწყდება, რომ მათ ერთი სურვილი ვერ შევუსრულეთ — გვთხოვეს გამოვსულიყავით ტელევიზიით, მაგრამ ჩვენ ხომ მხოლოდ სამი დღით ვიყავით ჩასული ვილნიუსში.

საღამოზე მასპინძლებმა ვილნიუსის ერთ-ერთ კაფეში გამოსათხოვარი ბანკეტი მოგვიწყვეს. ხოლო გვიან ღამით, მატარებლის გასვლის წინ, კიდევ ერთხელ შევიკრიბეთ ჩვენს ლიტველ კოლეგებთან ერთად რკინიგზის სადგურზე და უკვე აქ, არაოფიციალურ საღამოზე რექტორატის სახელით გადმოგვცეს ვილნიუსის ვ. კაპსუკასის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორატის საპატიო დიპლომები. მაგრამ ჩვენთვის ყველაზე სასიხარულო საჩუქარი იყო ის დიდი სიყვარული და სითბო, რომლითაც მიგვიღეს და გამოგვაცილეს ლიტველმა მეგობრებმა.

ნუგზარ ქავთარაძე,
თსუ ალკკ კომიტეტის მდივანი.

ა. გ. თავაძე

მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, ფილოსოფიურ მეცნიერებათა დოქტორი ამბროსი გიორგის ძე თავაძე.

ა. გ. თავაძე დაიბადა 1900 წელს სამტრედიის რაიონის სოფ. გომში. გიმნაზია დაამთავრა ქ. სამტრედიაში 1921 წელს, ხოლო 1926 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პედაგოგიური ფაკულტეტის ფილოსოფიური განყოფილება. 1926 წლიდან 1931 წლამდე მუშაობდა საშუალო სკოლის მასწავლებლად თბილისში.

1931 წლიდან 1944 წლამდე ა. გ. თავაძე ფილოსოფიურ საგნებს ასწავლიდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. 1938 წელს დაიცვა დისერტაცია ფილოსოფიურ მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად, ხოლო 1939 წელს მას მიენიჭა დოცენტის სამეცნიერო წოდება. 1940 წელს ა. გ. თავაძე შევიდა სკკპ რიგებში.

1944 წლიდან 1952 წლამდე ა. გ. თავაძე მუშაობდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტის უფროს მეცნიერ თანამშრომლად. 1953 წლიდან განაგრძო მუშაობა დოცენტის დანამდებობაზე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. 1954—1955 წლებში მივლინებული იყო მოსკოვს, დოქტორანტურაში და 1956 წელს იქვე დაიცვა დისერტაცია ფილოსოფიურ მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხის მოსაპოვებლად. 1960 წლის მაისში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეცნიერო საბჭომ ა. გ. თავაძე აირჩია დიალექტიკური და ისტორიული მატერიალიზმის კათედრის პროფესორად, მაგრამ ავადმყოფობის გამო

მუშაობა აღარ დასცალდა და პენსიაზე გადავიდა.

ა. გ. თავაძეს გამოქვეყნებული აქვს რიგი ნაშრომებისა ფილოსოფიის ისტორიის, ესთეტიკის, რელიგიისა და სხვ. საკითხებზე.

ა. გ. თავაძე იყო კეთილსინდისიერი და გულისხმიერი პედაგოგი, მეცნიერი და მოქალაქე. მისი ხსოვნა დიდხანს დარჩება ამხანაგების, მეგობრებისა და მოწაფეების გულში.

ამხანაგების ჯგუფი

კარგი წარმატება

ფრენბურთი

დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც ფრენბურთელ ვაჟთა ნაკრები გუნდის მუშაობა განიხილა უნივერსიტეტის პარტიულმა კომიტეტმა. ბევრს ლაპარაკობდნენ გუნდის სპორტულ შედეგებზე, სასწავლო პროცესზე და გუნდის წევრთა აკადემიურ წარმატებაზე.

გვისაყვედურეს, რომ სპორტული მიღწევები არც თუ სახარბიელო გვაქვს. აქედან გუნდმა სათანადო დასკვნა გამოიტანა.

5 დეკემბერს დაიწყო კონსტიტუციის თასის გათამაშება ქალაქის მასშტაბით. შეჯიბრებაში მონაწილეობას იღებდა თბილისის უძლიერესი გუნდები. ჩვენი გუნდის კარგმა თამაშმა მოლოდინს გადააჭარბა. მან ჩამოიტოვა რა ლოკომოტივისა და კოტონის წინდების ქარხნის გუნდები, ფინალში გავიდა. ეს პირველი შემთხვევაა, როცა უნივერსიტეტის ვაჟთა გუნდი ასეთ ძლიერ შეჯიბრებაში გადის ფინალში.

საინტერესო იყო ფინალური შეხვედრა ფიზკულტურის ინსტიტუტის გუნდთან. I სეტი ჩვენმა გუნდმა მოიგო, შემდეგ გუნდს შეეტყო დაღლილობა და ორი სეტი ხელიდან წააგო. მომდევნო IV სეტში გუნდმა მოიკრიბა მთელი ძალა და ისევ გამარჯვებას მიაღწია. დაიწყო V გადამწყვეტი სეტი. ანგარიში მიჰყავდათ ფიზკულტურელებს ერთი ქულის განსხვავებით. მათივე გამარჯვებით დასრულდა ეს ასპარეზობა. ჩვენი გუნდი დაჯილდოვდა II ხარისხის დიპლომით.

შ. მარგიშვილი,
მწვრთნელი

დეიდა ნატო

სრულიად ახალგაზრდამ დაიწყო მან სამსახური; მუშაობდა ჯერ სამედიცინო ინსტიტუტში, შემდეგ კი, 1945 წლიდან ჩვენი უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის მდივანია.

ფაკულტეტის პროფესორ-მასწავლებლებთან კარგმა დამოკიდებულებამ, სტუდენტობასთან სიახლოვემ, საქმისადმი მუყაითობამ მას მუშაობა გაუადვილა...

ვინ მოთვლის ამ 16 წლის განმავლობაში რამდენ სტუდენტს გამოუღია იურიდიული ფაკულტეტის სამდივნოს სარკმელი, რამდენ ჯგუფხელს მოუთხოვია მისთვის ჟურნალი, რამდენს ცნობისა და დახმარებისათვის მიუმართავს...

აქ მკითხველი იფიქრებს, რომ დეიდა ნატა ფაკულტეტის მდივანია და თავისი მოვალეობის შესრულებაში ამგვარი საქმეებიც შედისო. ეს მართლაც ასეა, მაგრამ აქ მთავარია ის გულთბილი, უაღრესად მზრუნველი დამოკიდებულება, რასაც იგი იჩენს თითოეული სტუდენტისადმი.

როდესაც დეიდა ნატას ვთხოვე, ჩამოეთვალა ჩემთვის თუ ამ განვლილი წლების მანძილზე ვინ იყო მისთვის ყველაზე ახლობელი სტუდენტი, მან ამჟამად რესპუბლიკაში ფართოდ ცნობილი იურისტების გვარები დამისახელა, მაგრამ მათსა და იმათ შორის, რომლებიც არ დაასახელა, ზღვარი არ გაავლო და ისევ ჩვეული სიდინჯით დასძინა: ჩემთვის მაინც ყველანი ერთნი არიანო.

ჩამოთვლაც კი ძნელია იმ სტუდენტებისა, რომლებსაც მასთან დედაშვილური დამოკიდებულება ჰქონია, იმათი, ვისაც მისთვის გაჭირვება გაუზიარებია, დახმარებისათვის მიუმართავს, და იმათი, რომლებისთვისაც სამსახურებრივი გამოცდილება გაუზიარებია... ის დღესაც კმაყოფილებით იგონებს, რომ რესპუბლიკის ბევრი წამყვანი იურისტი სტუდენტობისას მასთან მუდამ კარგ დამოკიდებულებაში ყოფილა.

დეიდა ნატა სიამაყით გვიამბობს იმ სტუდენტებზე, რომლებსაც უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ მასავით ახალგაზრდებთან სამსახური გაუხდიათ სამოღვაწეო ასპარეზად, გვიამბობს ყოფილ სტუდენტ-იურისტებზე, რომლებიც ამჟამად ჩვენი ფაკულტეტის წამყვანი მასწავლებლები არიან, და უხარია მათი წარმატება.

ამჟამად დეიდა ნატა, უკვე 55 წელს მიღწეული, კვლავ ჩვეული ახალგაზრდული ენერგიით განაგრძობს თავის საყვარელ საქმეს და საუკეთესო შრომის მაგალითს აძლევს თავის კოლეგებს.

რ. ცერცვაძე

„მინდა ნონა გავხდე!..“

ფოტოეტიუდი
ე. სუხუნიკაშვილისა

რედაქტორი ირ. ვეშაპიძე

რედაქციის მისამართი: ქ. თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი, № 1. ტელეფონი 9—88—84

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობის სტამბა, ი. ჭავჭავაძის გამზირი № 1, ტირაჟი 1 500, უე 00251